

Jiva

- Oni lerni shwo pa lidepla!
- Klaiv Luis: "Jen o kunila?"
- Fa-bloken (video bay N. Jamgochian)

- Pa lidepla om lidepla-gramatika

- Halil Jibran. Profeta
- Kwestas om exista
- Dao de haotaa

Namastee, kare lekti-sha!

Nu shwo ba Swaagat a nove yar! Segun

*Jungwo-horoskop, yar 2015 es yar do Blu Bakra, e
2016 es yar do Rude (Agni-ney) Maimun.*

Kwo se mog maini fo nu? Wel, enisa. In masamedias ye mucho prognosa kel oftem kontradikti a mutu. Shayad oli prognosa es dubival. Hay nu sim nadi om lo hao e kontinu nuy dela! Kom Bhagavadgita shwo,

"Zwo ba to ke yu gai zwo. Felis es wan kel kreati sin lyansa a resulta".

*Kom sempre, oli yur leta e makala gei swaagati.
Also skribi ba kwo yu yao e sendi it a nu to redaktitim de "Jiva" via FasKitaba o via Lideplasait.*

Gro-hao lekting!

Lidepla-sait: <http://lidepla.org>

Lidepla in FasKitaba: <https://www.facebook.com/groups/lidepla>

Lidepla in VK: <http://vk.com/lingwa>

Lidepla in LJ: <http://lingwadeplaneta.livejournal.com>

Habar de yar 2015

Yar 2016 lai. Es taim tu rakonti om to ke nu pai zwo duran yar 2015.

Wel, oni shwo ke pyu hao pyu shao kem pyu buhao. Un yar bak, in Jiva-chuka do mes-shi-dwa yar 2014, nu skribi om resulta de yar 2014, ewalaa ye-te gro-mucho zwo-ney kosa. Sey yar 2015 bu bin tanto frutaful. Yedoh sey hi shao kosa es ya gro-muhim.

Un-nem, nu publiki un-ney kitaba fo ruski jen, kun introdukta, kelke fabula, lexikon e gramatika. Oni mog ya kupi it, treba sol skribi a lidepla@yandex.ru.

Dwa-nem, nu begin fai lesion de shwo-ney lidepla. Wel, si yu he lekti koy bifoo-ney chuka de Jiva, yu shayad koni ya un ruski gela fon Dale-Esta-ney urba Vladivostok, gela nami-ney Jenia. Ela es pikter, e ela he picti mucho pictura fo kitaba "Fregata-dukter" bay Nikolay Chukovski. Ewalaa Jenia kun mata Svetlana lerni tu shwo lidepla!

Walaa to ke Svetlana selfa skribi-rakonti.

Para mes bak me skribi in may JiveJurnal, ke nu, to es me e Jenia, begin sistemike studa de lingwa lidepla. Sedey (dey 2 mes shi-dwa yar 2015) nu hevte yo nin-ney lesson. Es ya taim fo intertaiimike reporta. Bat un-nem ya treba brevem jawabi simple kwesta: "Way ya?"

Wel, sim tak ya! Dabe brein bu fadi! Studa de garibe lingwa es ya gro-hao sporta fo brein.

E siyu zaruu treba koy grave kausa, dan me shwo yoshi ke si oni lerni un-nem lidepla, e poy koy otre garibe lingwa (pa exempla, espaniol), yu ve nidi mucho meno taim kem si yu wud lerni un-nem espaniol, e poy lidepla. Tal kurva-si ya! Wel, way non? Me mog ya fasilem imajini komo me shwo pa espaniol, problema yok!

Bat se olo es sol introdukta. Me shwo ba om lesones selfa.

Nu zun lidepla un ves per un wik, via skaip (skype). Leson duri 30-35 minuta. Yoshi sirke un e haf ora treba fo two domgunsa. Ya, domgunsa ye, i do skribi, i do shwo, olo es gambir!

Dela fai avan aika kway. Afte nin lesion nu mog ya diskusi meteo e lekti bumushkile texta do haf-paja. Es pyu fasile fo me tu tradukti textas kem fo Jenia, sim por pyu-ney talim e lexike jansa. Mucho worda in texta, me sim rekoni li al atenti kontexta, e may kinda nidi yusi lexikon.

Es aika fasile tu lekti pa lidepla, bikos oni lekti oli letra sim tak komo oni skribi. Se farki fon, pa exempla, inglisch o franse, wo oni lekti haf de letras otrem kem li suoni in alfabet, e den dwa-ney haf de letras oni ga bu lekti, sol remebri ke li ye in skribiforma.

Sertem ye kelke mushkila, bu mog sin li. Pa

exempla, suones "l" e "r". Ruski kindas nidi mucho taim fo lerni pronunsi korekte twerde "l" e grauli-she "r". Ewalaa in lidepla oni pronunsi sey suones pyu molem. Also treba tamrini two lo kontre a ti yu two duran ol jiva na kosa.

Bat drolitaa ye sertem pyu kem mushkila. Pa exempla, sedey nu he lekti versa om madu. Kada ruski kinda ya jan it! It suoni super pa lidepla:

Madu es zuy hao dona, ya, zuy.

Iven un asla samaji se tuy.

E lexikon mah-joi zuy. Worda de sedey fo me es "kusi-doga". Maini "dushte doga", kom oni shwo pa ruski. "Chauki kusi-doga!" Sim super.

Komenta de talimer

Wel, Svetlana e Jenia ambi es gro-haonik! Li es namre, also Svetlana skribi ke li mog al nau shwo maistem om meteo. Ya, se bu es fasile, tu shwo om enisa, tuy, sin tayaring. Yedoh i Svetlana, i Jenia shwo oltaim pyu hao. Li rakonti fabulas ke li lekti, e jawabi may kwestas.

Al nau he ye 16 lesion yo, e nu zai fai for. Nu oli pri nuy internet-mita gro!

*In mes-shi-un ye janmadey de fama-ney inglish skribi
Klaiv Lyuis (Clive Staples Lewis). Shayad, oli jan historia om
Narnia e leon Aslan to it-ney rega! Yoshi Lyuis es hao-koni-
ney por kitabas e makalas do Kristakreda. Bu muhimi ob yu
opini swa kom kristajen oda non. Enikas gunsa de sey autor
perteni a tresor de munda-ney literatura, e nu nadi ke yu ve
lekti un de suy makalas kun interes.*

Jen o kunila?

«Ob yu bu mog bi hao jen sin Kristakreda?» Den sey hi kwesta oni pregi ke me skribi-jawabi, ewalaa me trai. Bat un-nem, rek nau, treba fai un komenta. Sey kwesta suoni kom si kwesti-she jen dum: «Bu muhimi fo me ob Kristakreda es pa fakta prave o non. Me bu yao jan ob reale universa simili pyu la de kristajen o la de materialista. Me yao sol bi hao jen. Me sal selekti bu to kel es prave, bat to kel es utile.»

Si shwo honestem, a me sembli mushkile tu samaji sey opina. Miden tretas kel distinti jen fon animal, un la es ke jen yao hev jansa, ta yao jan kwel realitaa es, sim dabe jan. Wen she koywan sey yaosa yok, me opini ke ta he bikam ya idyen meno kem jen. Pa fakta, me bu kredi ke yu he lusi sey yaosa. Shayad yu sim tro oftem audi-te toy stupide pricher kel shwo om komo gro Kristakreda mog helpi yu e

komo hao it es fo sosietaa, ewalaa yu fogeti ke Kristakreda bu es patenten farmak.

Kristakreda aserti ke it posesi faktas om kwel reale universa es. Sey faktas mog bi prave o non, e tuy afte ke yu verem en-fai sey kwesta, por naturale jigyas yu mus en-yao jan jawaba.

Si Kristakreda bu es prave, dan nul honeste jen ve yao kredi it, kwel unkwe utile it es; si it es prave, dan kada honeste jen ve yao kredi it, iven si it ga bu helpi.

Afte ke nu samaji se, nu samaji yoshi koysa. Si Kristakreda es prave, dan es sim nopolosibile ke toy-las kel jan veritaa e toy-las kel bu jan, ambi es egalem ekipen fo bi «hao jen». Jansa shanji akting. Suposi ke yu yao zwo haoka fo jen kel zai hampi morti por longe hunga. Si yu hev nul medike jansa, yu shayad mah ta chi mucho, e ta morti. Walaa kwo mog resulti por akting in tumitaa.

Samem kristajen e bukristajen ambi mog yao fai haotaa fo bliwan. Bat un-ney-la kredi ke jen sal jivi eternem, ke ta bin kreaten bay Boh e ke sol al bi unifen kun Boh ta mog findi vere e duri-she felisitaa, ke ta he lusi prave dao, e ke sol obedishe kreda in Krista mog helpi ta snova findi it.

Dwa-ney-la kredi ke jen es ouran-ney fruta de blinde materia, ke ta gwo begin kom sim animal e ke ta he fa-hao gradualem, ke ta sal jivi sirke semshi yar, ke suy fulle felisitaa fa-ateni bay hao sosiale serva e politike organisa, e ke olo otre (pa exempla viviseksion, janma-kontrola, judike sistema, talim) mog bi hao o buhao sol relatem helpa o impeda a «felisitaa» de tal sorta.

Wel, sey dwa jen wud mog konsenti om mucho ke treba zwo fo ley bliwanes. Li ambi shayad samem ke oni nidi

klaida, chia e medisina. Bat pyu ranem o pyu tardem farka in kreda wud resulti in farka in to ke li proposi. Pa exempla, li ambi shayad dumi ke talim es gro-muhim: bat ti li yao fo jenta na sorta de talim wud evidentem farki gro. Om eni proposa materialista wud kwesti simplem: «Ob to ve mah-pyu felisitaa de maista?», ewalaa koyves kristajen majbur kontrashwo: «Iven si to mog mah-pyu felisitaa de maista, nu bu mog two to. Es nojuste.»

Oltaim wud ye gro-farka in olo ke li two. Fo materialista tal kosas kom nasion, klas, sivilisasion, li es pyu muhim kem individu, por ke kada individu jivi sol pitival semshi yar, al ke grupa mog duri fo sekclas. Bat fo kristajen eni individu es pyu muhim, bikos ta jivi eternem, e, pa kompara, rasa o sivilisasion bu es pyu kem kosa de un dey.

Kristajen e materialista, li kredi farkem om universa. Li ambi bu mog bi prave pa same taim. Akta de toy-la kel bu es prave, li sim bu ve fiti reale universa. Ergo, al aspiri lo zuy hao, ta ve helpi bliwan a destrukta.

Al aspiri lo zuy hao... dan ta bu es kulpe. Sertem Boh (si ye Boh) bu ve puni por honeste galta, bu ver? Bat ob om se hi yu dumi? Ob es possibile ke oni es tayar fo gun in tumitaa duran ol jiva al nuksani sin fin, sim bikos koywan mah-serte ke ugrosa yok e ke nulwan sal puni o blami por to? Me bu kredi ke tal es nivel de may lekti-sha. Bat iven si tal hi it es, me yedoh hev koysa fo shwo.

Ti nu fai na kwesta bu es «Ob oni mog bi hao jen sin Kristakreda?». Kwesta es «Ob me hi mog?» Nu jan ya ke ye-te hao jen kel bu bin kristajen. Sokrates e Kongzi bu gwo audi nixa om Kristakreda, J.S.Mill bu kredi-te it, aika

honestem. Si Kristakreda es veritaa, tal jen jivi in stasa de honeste nojansa, o de honeste galta. Si ley intenta bin tanto hao kom it semblia (me ya bu jan kwo ye-te in ley kordia), me nadi e kredi ke rahimtaa de Boh suksesi leki wek buhaotaa ke ley nojansa gwo two i fo li selfa i fo toy-las ke li influsi.

Bat toy jen kel kwesti «Ob me mog bi hao jen sin Kristakreda?», ta es klarem in otre stasa. Si ta bu gwo audi om Kristakreda, ta bu wud kwesti. Si, afte audi e gro-mediti, ta desidi ke Kristakreda bu es prave, dan ta toshi bu wud fai sey kwesta. Toy jen kel kwesti, ta gwo audi om Kristakreda e ga bu es serte ke it mog bi noprave. Also pa faktta ta kwesti: «Ob me nidi disturbi swa? Ob me bu mog sim eludi ol dela, sim jivi for al trai bi «hao»? Ob hao intenta bu sufi fo sta salim e nokulpe sin tuki a sey fobisi-she dwar al trai en-jan ob ye koywan inen?»

A tal jen wud mog bi basta tu shwo ke ta trai bi «hao» sin eforti samaji kwo se signifi, tu bi «hao». Bat se bu sufi. Bu treba kwesti ob Boh ve puni ta por nokuraja e lantaa: li ve puni swa pa selfa. Toy jen lugli. Ta intentem trai bu en-jan ob Kristakreda es prave, bikos ta fobi-previdi menga gro-mushkila si it fa-reveli prave. Ta simili jen ke intentem «fogeti» kan anunsa-tabula, bikos si ta kan, ta shayad ve findi ke ta hi mus two koysa noprivate. Ta simili jen kel bu kan swaney akaunta in bank, bikos ta fobi to ke ta mog vidi dar. Ta simili jen ke bu go a leker al senti koy nopolinchan tunga, bikos ta fobi to ke leker mog shwo.

Ti bu kredi por sey reson na jen bu es in stasa de honeste galta. Ta es in stasa de nohoneste galta, e sey nohonestitaa sal penetrati oli suy duma e akta: sal en-ye sertene eludivitaa, konstante vase nokalmitaa e febling de ol mentale forsa, por

ke ta he lusi intelekta-ney virginitaa. Si oni rejekti Krista honestem, komo unkwe galten, se ve mog bi pardonen e leken, segun Skriba. Bat si oni sim eludi Son de jen, kan a otre direksion, pretendi bu merki, shanji ti oni go na gata-taraf, bu tachi telefon-auder bikos mog fa-reveli Ta kel foni, bu ofni leta do nopolinchan skribitip bikos it mog bi fon Ta, - se olo es ya ga otre dela.

Mogbi yu bu es serte ke yu gai bi kristajen. Bat yu jan ya ke yu gai bi jen, bu strus kel ahfi kapa in ramla.

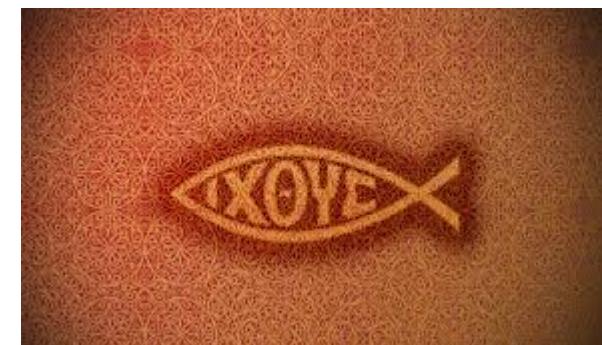
Wel, oni ga bu respekti honor de intelekta in nuy taim, ewalaa me audi-si komo koywan plaki-si for: «Ob se ve helpi me? Ob se ve mah me felise? Ob es ver ke yu dumi ke me ve bi pyu hao afte bikam kristajen?» Si yu nidi jawaba, it es «ya». Bat me ga bu pri jawabi sim tak. Kan ba: walaa dwar baken kel oli sekret de universa zai weiti yu. Tak hi koy jenta shwo. Se es oda veritaa, oda non. Si non, dan baken toy dwar ye sim zuy gran julagron in munda-historia. Ob bu es ver ke kada jen (jen hi, bu kunila) sim mus trai samaji ob es ya o non, e dan devoti oli forsa oda a servi toy gro-gran sekret oda a mah-reveli e dustruki toy gro-gran jula? Si dela es tal, ob yu verem mog dumi for sol om swa-ney prope «prave jiva»?

Wel, hao, Kristakreda ve helpi yu — mucho pyu kem yu gwo yao o expekti. Un-nem it ve hamri inu yur kapa (e yu bu ve jui se!) den un muhim fakta: to ke yu nami «hao» - se olo om «fai gai-ke jiva» e «bi karim», - se bu es tanto magnifike e gro-muhim kom yu suposi-te. It ve talimi ke yu bu mog resti «hao» ni duran un dey bay yur prope morale eforta. E iven si yu wud mog, olosam yu bu wud mog fulfil idea fo kel yu es kreaten. Moralitaa selfa bu es

gola de jiva. Yur destina es koysa ga otre. J.S.Mill e Kongzi (hir me bu mensioni Sokrates kel bin pyu blise a realitaa), li sim bu jan-te kwo es lo zuy muhim in nuy jiva. Jenta kel for-fai kwesta om ob li mog bi hao sin Krista, li toshi bu jan kwo es lo zuy muhim. Si li wud jan, li wud samaji ke «gai-ke jiva» es nixa komparen a vere idea om jen.

Moralitaa es nesese; bat Boh-ney Jiva kel dai swa a nu e kel voki nu a bikam boh, it maini koysa kel ve sim gloti-absorbi moralitaa. Treba ke nu rijanmi. Treba ke ol kunila-si in nu desapari: i gai-ke, moral-ney, responsi-she la, i nokuraje, sens-ney la. Nu ve hemi e skwili al ke farwa fa-wek pa handafulas. E aften nu surprisi-findi to ke nu gwo neva imajini: reale Jen, sinyash-ney boh, son de Boh, forte, rayvati-she, saje, jamile e gro-joi-she.

«Wen to kel es perfekte lai, dan to kel es parta-ney fa-wek.» Yaosa bi «hao jen» sin Krista basi on dwaple galta. Un-nem, nu bu mog two se; dwa-nem, se bu es gola de nuy exista. Moralitaa es gao monta ke nu bu mog klimbi pa selfa; e si nu wud mog, nu wud sim tabahi in ais e buspiribile aira. Fon sima hi reale asenda begin. Dar kordas e achas bu es utile pyu. Dar oni nidi alas: treba flai.

In un de bifoo-ney chuka de "Jiva" nu skribi om Nevdon Jamgochian, artista kel yusi lidepla in swa-ney projekta.

In yar 2015 Nevdon he zwo un bugran video. Ta selfa es shefe persona in it. E ta selfa lekti texta pa lidepla. Es ya aika interes-ney.

Yu mog kan video pa <https://youtu.be/YFAKtkRTPvs>. E hir yu mog lekti texta.

Fa-bloken

Koysa... bu ladi. Es tak yo duran longtaim. Komo longtaim, me bu remembi. In sey munda seson yok, ye sol garma e mokritaa, kwasi pa sinfin-ney roting de wosher. Me remembi oltaim meno den may jiva in may prope munda. Fon taim a taim me vidi koy kolor o fauhi koysa kel simili hom, e to mah-remembi a me, fon wo me lai. Me bu jan ob remembering... es hao o buhao.

Me lai-teahir por reson, bat nau toy reson sembli ridival a me. Bat may memoria zai fa-buhao. Kada dey fa-mixi inu sekwe dey oltaim pyu.

Ob me es fantom? Li, jenta de sey munda, aspekti ga farkem fon me. Bat li eviti may kansa, iven wen me sim bu mog fai sin kan. Li stepi sirkum me, also me jan ke me existi, bat mogbi li es sim tro latif fo shwo a me ke me gai go a hom. Tu bi fantom gai bi pyu drole kem se.

Al shwo veritaa a swa, hir bu es dashat-ney. Atmosfera es spiribile. Me bu nidi helma, bat fo me es pyu byen tu porti it til en-sta tro garme. Me hev basta fan-tableta fo manteni swa duran sto yar, e me he findi plasa fo somni. Bat me bu es in prave loko, me bu es parta de sey munda.

Sey kwiti-ney bildura es wo me sta zuy byen. Me sta anchun. Es koni-ney. Mogbi es bikos me es kom bildura, fogeten e wektaimen, e weiti-she fo lo lai-she. Me hev senta ke lo lai-she mog bi bu pyu hao fo bildura o fo me.

Yedoh, ob hom haishi ye? Ob duran may absensia olo he shanji tanto ke me bu ve rekoni it pyu? Olo zai shanji e fogeti, es un de shao konstanta.

Mogbi me he shanji.

Mogbi, si me'd go a hom, me'd senti lo same kom hir. Bat to wud bi pyu bade. Bikos dan fo me wud ye nixa... fo drimi.

Komenta de redaktitim

Sey video diki ke lidepla-skribisistema es aika "tuy-samaji-ney". Sembli ke es un-ney ves ke Nevdon lekti-shwo texta pa lidepla, ta bu lerni lingwa bifooen. Sertem oni tuy merki koy galta, pa exempla pronunsa de "me" kom english worda "me" (to es [mi]), bat generalem lekting es samajibile.

Fo deskribi gramatika de lidepla oni mog yusi lingwa lidepla selfa. Es ya muy interes-ney e lektival.

Basike regula de lidepla gramatika

Tote gramatika de lidepla basi on tri shefe regula. Si oni jan-samaji li, oni mog begin shwo-skribi lidepla al yusi-konsulti sol lidepla lexikon.

1. Regula de wordaklas

Kada lidepla-worda perteni a un de 8 wordaklas:

6 shefe-la: kwo-worda, kwel-worda, zwo-worda, sta-worda, komo-worda, kwanto-worda

2 adike-la: gramatika-worda (kel inklusi yoshi konekti-worda e unisi-worda) e exklami-worda.

Inen kada de shefe wordaklas oni distinti yoshi inplas-wordas, also inplas-kwo-worda, inplas-kwel-worda e tak for.

Also al vidi worda oni mog presuposi it-ney funksion in dai-ney frasa, oda samaji kwel funksion it mog hev in frasa ke oni sal komponi-zwo.

Pa exempla, worda "*kitaba*" es kwo-worda, ergo zuy oftem it funksioni kom shefe worda de hu- oda kwo-yuan. Worda "*lekti*" es zwo-worda, ergo zuy oftem it hev funksion de zwo-yuan oda shefe worda de zwo-yuan.

Fo kreati deriven worda kel perteni a otre wordaklas, oni yusi osobe wordakin (prefixa e sufixa), pa exempla:

somni (zwo-w.) — *somnishil* (kwel-w.) — *somnilok* (kwo-w.).

2. Regula de konstante forma

Lidepla-worda bu shanji swa-ney forma sin shanji wordaklas. Also kada lidepla-worda hev sol un basike forma kel bu konteni nul osobe gramatika-indika. Tak, forma "*kitaba*" bu maini (no)pluri-forma e forma "*lekti*" bu maini gramatika-taim. Fo expresi osobe signifa oni yusi osobe worda e partikla. Pa exempla:

me lekti — *yu lekti-te* — *me zai lekti* — *yu ve lekti*.

Sey regula hev 2 excepta:

- osobe pluri-forma de kwo-worda (pa exempla, *kitaba* — *kitabas*)
- sta-worda bi hev 3 farke forma: *bi* (basike forma) — *es* (nau-taim) — *bin* (wek-taim).

2.1. Prinsip de nesesitaa

Si gramatika-signifa es klare por kontexta, yusa de osobe gramatika-partikla bu es oblige, pa exempla:

Me ve lai manya. / Me lai manya.

Ta he lai yeri. / Ta lai yeri.

3. Regula de direkte worda-ordina

Frasa worda-ordina es pinchanem direkte (hu-yuan — zwo-yuan — kwo-yuan), kwel-yuan presedi kwo-worda, konekti-worda presedi ti it gwansi na worda-grupa.

Yedoh worda-ordina mog shanji koyves, pa exempla in kas de emfasa. Fo eviti ambiguitaa gai yusi osobe partikla, pa exempla: *Me lubi yu. Den yu me lubi.*

Frasa-yuan e wordaklas

Worda es ti hev signifa na minimale letra-fila pa skriba e suon-fila pa shwosa. Exampla de worda: *jen, hao, go, kun, e, oo, hao-chi-ke, jenmin-ney, kitabaguan*.

Jumla es worda-fila kel fini bay koy puntuasion-signa (punta, exklami-signa, kwesti-signa, tripunta). Frasa es parta de jumla kel mog funksioni kom jumla pa selfa. Pa exempla: "*Me vidi ke yu yao shwo koysa.*" es jumla kel konteni dwa frasa: "*me vidi*" e "*yu yao shwo koysa*".

Kada lidepla-frasa mog fa-kaulu kom komponen aus kelke komponenta kel bu hev komune worda. Oli sey komponenta nami frasa-yuan. Oni distinti 5 frasa-yuan:

- sta-yuan: *Fa-aksham. Me sta hao.*
- two-yuan: *Me lubi.*
- hu-yuan: *Me lubi. Mata lai.*
- kwo-yuan: *Me lubi yu. Me shwo om yu.*
- komo-yuan: *Me lai manya. Ta lopi kway.*

Fo ke frasa en-ye oni zaruu nidi two-yuan o sta-yuan.

Tal jumla kom "*Jamile!*" mog fa-kaulu kom kurtisa de frasa "*Es jamile!*", also it toshi es frasa do sta-yuan.

In lidepla oni distinti pluri worda-grupa. Fon struktura-vidipunta, ye simple e komponen worda. Komponen worda es komponen aus kelke simple worda. Yoshi ye originale e deriven worda. Deriven worda en-ye wen oni shanji finika de originale worda o adi koy wordakin a it.

Also, worda "*jen*" es simple e originale, worda "*jadujen*"

es komponen e originale, worda "*jen-ney*" es deriven e simple, worda "*jadujen-ney*" es komponen e deriven. Worda "*jamilitaa*" es simple e deriven.

In lidepla ye worda de pluri klas. Wordas de farke klas distinti primem por ke li mog funksioni farkem in frasa. Yoshi fo maiste worda de kelke klas es ver ke li mog adi farke wordakin (to es prefixa e sufixa).

Oni mog shwo ke wordas de farke klas distinti yoshi por signifa (pa exempla, wordas kel signifi nam de jen o sorta de animal sertem perteni a otre klas kem wordas kel signifi akta). Yedoh se es ver sol fo originale wordas. Kun deriven wordas to bu es tanto fasile.

Basike wordaklas:

- kwo-worda: mog funksioni kom hu-yuan o kwo-yuan (e jawabi kwesta "kwo?" o "hu?") (*mata, kitaba, mao, aksham, jamilitaa, swiming*),
- kwel-worda: pinchanem spesifi kwo-worda (e jawabi kwesta "kwel?")
(*intele, hao, karim, interes-ney, swimi-she*),
- two-worda: mog funksioni kom two-yuan (signifi akta) (*lekti, jan, shwo, jamilefai, paovati*),
- sta-worda: mog funksioni kom sta-yuan o parta de two-yuan (kun two-worda) (signifi stasa) (*bi/es/bin, sta, ye, mog*),
- komo-worda: spesifi two-worda (jawabi kwesta "komo?")
(*hao, jamilem, amiga-nem, ahfi-shem*),
- kwanto-worda: signifi kwantitaa (pinchanem namba) (*dwa, sto*).

Fo kada basike wordaklas ye subklas de inplas-worda:

- inplas-kwo-worda: *me, yu, nixa, oli,*
- inplas-kwel-worda: *may, yur, swa-ney, kada, nul,*
- inplas-zwo-worda: *fai,*
- inplas-komo-worda: *dar, dan,*
- inplas-kwanto-worda: *mucho, shao.*

Klas de servi-worda:

- konekti-worda: konekti wordas de farke wordaklas o de farke funksion (*kun, bifoo, duran*),
- unisi-worda: unisi wordas de same wordaklas o tote frasas inen jumla (*e, bat, obwol*),
- gramatika-worda (o partikla): spesifi gramatika-signifa de wordas de basike-wordaklas (*ba, bu*).

Oni mog yoshi distinti exklami-worda kel mog fa-yusi pa selfa, kom kwasi-frasa (*namastee, wel*).

Kan ba prezi fo vidike representa:

https://prezi.com/hrwqpg_zhvev/lidepla-grammar-in-english/

Populare hindi gana

Bu a klarhar-neys,
bu a tumhar-neys,
Munda perteni a toy-las
kel hev kordia e janmog lubi.
Golda e argenta
bu hev valor,
Sol nuy ganas e luba
hev valor.

Munda perteni a toy-las
kel ridi i al jivi i al morti, kom nu.
Bu a klarhar-neys,
bu a tumhar-neys,
Munda perteni a lubijenta.

Audi gana pa hindi:
https://www.youtube.com/watch?v=tC_OcVCndi8

Halil Jibran es eminenti arabi skribi e filosofier do dwashi-nej sekla. Kitaba «Profeta» es sima de suy filosofia. Es tradukten inu pyu kem sto lingwa. Dank a nuy amiga Martin «Profeta» en-gei tradukti i inu lidepla.

Halil Jibran Profeta (fragmenta)

Tradukten bay Martín Rincón Botero e Dmitri Ivanov

Almustafa, to selekten e luben, hu es suryachu de suy prope dey, weiti duran shi-dwa yar in urba Orfalese den suy ship kel mus returni e porti lu bak a isla do suy janma.

E pa shi-dwa-nej yar, pa sem-nej dey de Ielool to rekola-mes, lu klimbi kolina ausen urba-nej mures e kan versu mar; e lu vidi luy ship lai-she aus tuman.

Dan geit de suy kordia ek-ofni, e suy joisa ek-flai dalem sobre mar. E lu klosi okos e en-prei pa silensas de suy atma.

Bat wen lu nichgo kolina, tristitaa lai a lu, e lu dumi in suy kordia: como me mog go wek pa salam e sin griva? Non, bu sin wunda in spiritu me sal chusey urba.

Longe bin deys do tunga ke me pasi-te inen it-nej mures, e longe bin nochas do solitaa; e hu mog departi fon swa-nej tunga e swa-nej solitaa sin afsos?

Den tro mucho fragmentas de spiritu me he raslansi pa sey gatas, e tro mucho es kindas de may duha kel promeni nude inter sey kolinis, e me bu mog kwiti li sin loda e sin tunga.

Bu es klaida ke me depon sedey, bat es derma ke me wektori bay swa-nej handas.

Ni es duma ke me lyu baken me, bat es kordia molisen bay hunga e bay pyasa.

Yedoh me bu mog deri pyu.

Mar kel voki oli kosa inu swa, ta voki me, e me mus inbordi.

Bikos tu resti, obwol oras jal in nocha, es tu frosti e kristalifi e bi limiten inen molda.

Yao-shem me wud pren kun me olo kel es hir. Bat komo me zwo to?

Vos bu mog kunpren lisan e labas kel dai-te alas a it. Pa sole it mus shuki den eter.

E pa sole e sin suy nesta orla mus krosi surya.

Nau, wen lu ateni nicha de kolina, lu turni snova versu mar, e lu vidi ship kel blisifi a portu, e on it den marjenes, jenta fon suy prope landa.

E suy atma krai a li, e lu shwo:

Sones de may gulao mata, yu raideres de marmuva,

Kwanto oftem yu he navigi pa may sonjas. E nau yu lai pa may jaga, kel es may zuy glube sonja.

Tayar me es fo go, e may sagarmitaa kun depligen parus zai expekti feng.

Sol yoshi un spira me ve spiri pa sey kyete aira, sol yoshi un lubi-she kansa me ve lansi bak,

E dan me ve stan inter yu, marjen inter marjenes.

E Yu, vaste mar, busomni-she mata,
 Kel hi dai salam e libritaa a riva e ruchey,
 Sol yoshi un serpa ve fai sey ruchey, sol yoshi un
 murmura pa sey feldakin,
 E dan me sal lai a Yu, sinlimite guta a sinlimite osean.
 E al pedi lu vidi fon dalem manes e ginas kel kwiti ley
 felda e ley vinlok e hasti versu urba-geit.
 E lu audi ley vozes kel voki suy nam e krai fon felda a
 felda shwo-yen a mutu om laisa de ship.
 E lu shwo a swa selfa:
 Ob dey do departa es dey do jama?
 E ob mog shwo ke may aksham es pa faktas may
 suryachu?
 E kwo me sal dai a ta kel he lyu suy pluga miden foras,
 o a ta kel he stopi rada de suy vinpreser?
 Ob may kordia sal bikam un baum gro-loden bay frutas
 ke me mog pluki e dai a li?
 E ob may pasiones sal ek-flui kom fontan fon kel me
 mog fulisi ley kopas?
 Ob me es arpa ke handa de mahtaful mog tachi, oda
 flauta ke ta-neys spira mog trapasi?
 Me es sol shuker de silensas, e den kwel tresor me he
 findi in silensas ke me mog rasdai sigurem?
 Si se es may dey do rekola, in kwel feldas me he planti
 semenas, e pa kwel buremembens sesones?
 Si se verem es ora in kel me lifti may fanus, bu may hi
 flama ve jal in it.
 Vakue e tume me sal lifti may fanus,

E hay gardi-sha de nocha fulisi it kun olea e hay ta lumisi it
 toshi.

Den sey kosas lu shwo pa wordas. Bat mucho in luy kordia
 resti bushwo-neys. Sikom lu pa selfa bu mog shwo luy zuy
 glube sekret.

E wen lu zin urba oli jen lai fo miti lu, e li zai krai a lu
 kwasi pa un vos.

E lao jenes de urba stan avan e shwo:
 Bye haishi go wek fon nu.

Yu bin middey in nuy haf-luma, e yur yungitaa he dai a nu
 drimas fo drimi.

Nul gariba yu es inter nu, ni gasta, bat nuy son e nuy
 karem luben.

Bye haishi mah nuy okos sufri por hunga om yur fas.

- *inbordi* - zin ship
- *molda* - holika to matris fo formisi likwe substansa
- *marmuva* - afluisa e defluisa
- *vinlok* - loko wo vin kresi

Nuy amiga fon Irak, Ali Nimah, he tradukti inu lidepla den poema-ki bay Ilia Abu Madi to Lubnan-ney poeta.

Ilia Abu Madi

Kwestas om Exista

Me he lai me bu jan fon wo,
Bat me he lai hi!
Me he vidi dao bifoo me,
Dan me en-go, majbur go.
Me zai go, yao-bu-yao.
Komo me he lai, como me he vidi may dao??
Me bu jan!!

Wo es may plaking e may riding
Wen me bin syao kinda?
Wo es may alegritaa e may naivitaa
Wen me bin dule e dulari-ney kinda?
Olo to fa-lusi! Bat como fa-lusi?
Me bu jan!!

Ob me es nove o dave in sey exista?
Ob me go pa dao o may dao hi zai go?
O ambi nu zai stan duran ke Taim zai go?
Me bu jan!!

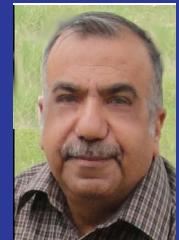
Me he kwesti Mar unves:
Oo Mar! Ob me en-ye aus yu?
Ob es ver kwo oni shwo om me e yu?
O ley rakontas es shma-shwosa e false?
Mar-ney ondas ridi om me e shwo:
Nu bu jan!!

Oo Gran Mar! Yu simili me
Bikos yu hev perla e ramla,
Yur shada yok yedoh me hev shada,
Yur menta yok yedoh may menta es ajile!
Way dan yu resti for afte ke me fa-yok?
Me bu jan!!

Wen me bin in Munda Bujan-ney,
Ob me jan-te ke me ahfi inen ta?
Ke me ve apari e me ve bi?
O me he pre-senti nixa?
Me bu jan!!!

Ali Nimah hev 66 yar. Ta es leker. Ta mog shwo pa mucho lingwa, inklusi-yen mucho jengun-lingwa. Ta selfa he kreati pluri jengun-lingwa, inter li arabesa e glisa. Arabesa fa-basi on arabi lexikon (pluri fonema es mah-fiton a latina alfabet ke arabesa yusi). Gramatika de arabesa es esperantolik. Glisa es modifikasi glosa. Detal-ney info om ambi lingwa ye hir, pa LFN lingwa:

<http://lfn.wikia.com/wiki/Arabesa> , <http://lfn.wikia.com/wiki/Glisa>

Hima es seson de gran festa e de nada. Wan kel kredi, ta festi Kristajanma, wan kel bu kredi, ta festi sim Nove yar. Enikas oni en-fai nove nada, nove yaosa e, mogbi, nove wada.

Nu es muy farke, nu to jenta do ol munda. Yedoh ye to ke unisi nu. Es haotaa. Hay nu oli sempre trai go pa dao de haotaa!

Dao de haotaa

Me jan, yu kwesti yao,
Gai go pa kwel hi dao
E komo wandi-jivi dabe pai felisitaa?
Gai sekwi lo jamile,
Obwol bu es fasile.
Amiga, go ba, sempre go pa dao d'haotaa.

Me dai a yu konsila:
Fogeti yur mushkila,
Bye grumbli wen yur fata mah yu lwo fon gaotaa.
Al beda she amiga
Gai helpi sin fatiga.
Amiga, go ba, sempre go pa dao d'haotaa.

Ve ye gro-mucho temta
E dubival momenta.
Remembi ba, tra jiva sey gai go kun dignitaa.
Wekgoni oli temta!
Kanun to fundamenta:
Amiga, go ba, sempre go pa dao d'haotaa.

Si es haishi mushkile fo yu tu lekti gran texta pa lidepla, hir yu mog lekti dwa syao fasile yuma-rakonta.

In sey dwa texta oli zwo-worda es marken rude e oli kwo-worda marken blu.

«Simple texta» es originalem bay L.A.Hill, pictura bay Anna Veltfort

Stiv hev shi-un yar e ta-ney brata Tim hev sem la. Li go a same skola e li ambi gro-pri sporta e geim. Li yoshi pri batali, bat ley mata bu joi wen li batali kun otre boys.

Kelke dey bak **Tim lopi-lai a dom e go uupar a swa-ney shamba. Ta-ney brata toshi es dar, ta zai audi musika. Ta lifti kapu al ke Tim zin, shwo:**

"Way yu plaki, Tim?"

"Bikos Hari he darbi me," **ta-ney meno-yash-ney brata shwo.**

Hari es un boy in skola, e li oftem batali kun mutu.

Stiv ridi e shwo:

"Ob yu jawabi-darbi, o sim en-plaki kom bebi e lopi a dom a mama?"

"Me jawabi-darbi!" Tim shwo *ira-nem*. "Me jawabi-darbi pa un-ney, e moy ta darbi me."

Simple texta

"Fotos ve bi tayar pa *lai-she* tridi. Yu mog pai li pa *nuy studio*."

"Non," madam Wiliams shwo, "bi karim sendi li a nu."

Fotos arivi afte un *wik*, bat madam Wiliams bu joi al vidi li. Ela zin *swa-ney auto* e duki it a foto-studio. Dar ela stopi, zin studio, shwo *ira-nem*:

"Yu he zwo kelke foto de me e de *may mursha* pa *bifoo-ney wik*, bat me bu sal *pagi* pur li."

"Oo, way non?" fotiyuan *kwesti*.

"Bikos *may mursha* aspekti kom maimun," madam Wiliams shwo.

"Wel," fotiyuan *jawabi*, "se bu es *nuy kulpa*. Way yu bu he sumi om se bifoo ke yu *gami lu*?"

Sinior e madam Wiliams gami al ke *lu hev* dwashi-tri *yar* e *ela hev* dwashi *yar*. Afte dwashi-pet *yar li hev gran pati*, e fotiyuan *lai* e *zwo* kelke *foto* de *li*.

Poy fotiyuan *dai* a madam Wiliams *swa-ney nam-karta* e *shwo*:

Kelke syaoka

*Ela pren lu-ney handa.
- Ela lubi me, - lu dumi.
- Es ya glide por ais, - ela dumi.*

*Wan kel pren, ta fulisi pamas.
Wan kel dai, ta fulisi kordia.
(Laozi)*

*Li trai-te dafni nu.
Li bu jan-te ke nu es semena.
(muka mehikana shwotura)*

*Kan ba, sey shamu es kontra har-lwoing.
- Wel, e for? Me toshi es kontra har-lwoing, bat to bu helpi.*

*- Me dumi ke me treba shanji may jiva.
Me sta fatige. Olo tedi me. Me hev yo
40 yar bat sembli ke vere jiva haishi bu
he begin. Kwo yu mog shwo a me? Kwo
yu konsili a me?
- Myao.*

